

MID – 26-06-2020

Belangrijkste trend(s) (ongerubriceerd)

- EDEO: de pandemie is niet langer het focus punt van pro-Kremlin media zoals dit in maart en april was. Desalniettemin verspreiden deze pro-Kremlin media complottheorieën en desinformatie over COVID-19.
- Diverse media controleren berichten en beweringen op onjuistheden rondom COVID-19.

Narratieven / actualiteiten*Europa / Internationaal*

- EDEO: de pandemie is niet langer het focus punt van pro-Kremlin media zoals dit in maart en april was. Desalniettemin verspreiden deze pro-Kremlin media complottheorieën en desinformatie over COVID-19. Zo worden er anti-vaccinatie berichten verspreid en valse behandelingen gepromoot. Andere voorbeelden van desinformatie zijn: het virus is door mensen gemaakt, biolabs in de VS hebben de uitbraak georkestreerd en plannen om Rusland aan te vallen zijn gemaakt. Ook wordt geprobeerd om verdeeldheid te zaaien tussen Europese landen. Bijvoorbeeld door te claimen dat Italië geen hulp heeft gekregen van de EU en dat het coronavirus Europese eenheid heeft verwoest.¹
- NAVO: COVID-19 is in de afgelopen week minder gebruikt in desinformatie. Dit betekent niet dat COVID-19 desinformatie geheel verdwenen was. NAVO meldt dat de Russische COVID-19 narratieven de afgelopen week met name gericht waren op het zwart maken van de NAVO en het in diskrediet brengen van Westerse waarden. Dit is in lijn met Russische narratieven in eerdere weken.²
- De afgelopen weken was er een trend waarneembaar waarbij er een convergentie ontstond tussen Russische en Chinese narratieven. Rusland leek zich steeds vaker te scharen achter Chinese narratieven.³ Deze trend lijkt zich ook deze week door te zetten. NAVO meldt deze week dat Russische narratieven benadrukken dat COVID-19 de Verenigde Staten in de rol van wereldmacht verzwakt. Een nieuwe wereldmacht, zoals China, neemt de rol van de Verenigde Staten over, aldus deze narratieven.
- NAVO rapporteert dat er de afgelopen week minder Chinese narratieven waarneembaar waren met een triomfantelijke toon over het Chinese optreden tegen COVID-19. De NAVO geeft aan dat dit kan liggen aan het stijgende aantal besmettingen in Beijing. Dit stijgende aantal gaat namelijk in tegen het narratief dat gebruikelijke narratief dat China alles onder controle heeft.
- "Russian Mission OSCE" (officieel account) heeft een aantal berichten getweet over Amerikaanse biolaboratoria gelegen in Russische buurlanden. In een van die tweets wordt gesteld dat biologische laboratoria van het Amerikaanse leger in Georgië "dubieuze medische testen" uitvoert op mensen⁴. Een andere tweet stelt dat Amerikaanse dual-use laboratoria in Oekraïne en Georgië experimenten uitvoeren met levensgevaarlijke virussen.⁵ NAVO rapporteert dat een video die insinueert dat het US Fort Detrick Laboratory is gelinkt aan de verspreiding van het COVID-19 virus is gebruikt door Chinese media. Ook de woordvoerder van het Chinese Ministerie van Buitenlandse zaken heeft deze beelden getweet.⁶ Dit toont wederom een convergentie tussen Chinese en Russische narratieven aan.
- Een onderzoek geplaatst in de *Misinformation Review* van de *Harvard Kennedy School* naar de manier waarop Chinese staatmedia over COVID-19 communiceert naar de rest van de wereld toont aan dat China investeert in een enorm Engelstalig communicatienetwerk op Facebook. Volgens het onderzoek heeft de Chinese Communistische Partij (CCP) hierdoor de mogelijkheid om een publiek van zo'n 100 miljoen personen te bereiken. Tevens heeft het onderzoek drie verschillende manieren ontdekt waarop wordt gecommuniceerd over COVID-19: het promoten van de manier waarop de CCP de pandemie bestrijdt, het op dusdanige manier herschrijven van recente gebeurtenissen, zodat het gunstig is voor de CCP en het gericht adverteren van bepaalde berichten.⁷

¹ <https://euvsdisinfo.eu/throwing-darts-to-see-what-sticks/>

² Zie bijvoorbeeld MID 05-06 en 19-06

³ Zie bijvoorbeeld MID 15-05, 29-05 en 19-06

⁴ https://twitter.com/RF_OSCE/status/1272511426230398978

⁵ https://twitter.com/RF_OSCE/status/1272510728285667328

⁶ De betreffende video is niet meer op de feed van de betreffende woordvoerder terug te vinden.

⁷ <https://misinforeview.hks.harvard.edu/article/pandemics-propaganda-how-chinese-state-media-creates-and-propagates-ccp-coronavirus-narratives/>

Ondernomen acties

- Nu.nl heeft afgelopen week diverse berichten gecontroleerd op hun betrouwbaarheid:
 - Zo is de bewering dat de door de GGD gemelde coronavirusbesmettingen onbetrouwbaar zijn. De GGD maakte vorige week dinsdag bekend dat ongeveer 2 procent van de mensen die sinds 1 juni getest zijn op het coronavirus, besmet was. Lezers van nu.nl beweren dat de test van de GGD onbetrouwbaar is op het moment dat er weinig besmettingen zijn met het coronavirus. Volgens deze lezers is de testuitslag van de mensen die nu horen dat ze besmet zijn met het coronavirus dan ook vaak foutief. Deze bewering blijkt ongefundeerd. De test die de GGD gebruikt is zeer betrouwbaar. Wanneer je van de GGD te horen krijgt dat je besmet bent met het coronavirus, kan je ervan uitgaan dat dit klopt.⁸
 - Op sociale media doen berichten de ronde dat Google en Apple "stiekem" een corona-app of -tracker op smartphones hebben geïnstalleerd. Dat is onjuist. De smartphones zijn enkel ter voorbereiding geschikt gemaakt voor een officiële corona-app. In Nederland is zo'n app vooralsnog niet beschikbaar.⁹
 - Op 3 april schreef NUcheckt dat het niet duidelijk is of je bloedgroep invloed heeft op de kans dat je ernstige klachten krijgt door het coronavirus. De aanleiding voor dat stuk waren berichten die op basis van Chinees onderzoek beweerden dat er een verband was tussen het coronavirus en bloedgroep. De berichten over dat onderzoek bleken toen te stellig. Een NU.nl-lezer wees NUcheckt erop dat er inmiddels meer onderzoek naar dit onderwerp is verschenen. Om deze reden kijkt nu.nl opnieuw naar de vraag of bloedgroep verband houdt met een ernstig verloop van COVID-19. Zo zijn er meerdere aanwijzingen gevonden dat er een verband is tussen bloedgroep en ernstige klachten door COVID-19. Maar wat dit verband mogelijk kan verklaren, is nog onduidelijk. Andre Franke, moleculair geneticus aan de Universiteit van Kiel en betrokken bij het onderzoek in Italië en Spanje, zei tegen The New York Times dat hij op dit moment alleen kan speculeren over de manier waarop bloedgroep COVID-19 beïnvloedt. Het is dus ook onduidelijk of de bloedgroep zelf direct een rol speelt; mogelijk hebben mensen met bloedgroep A relatief vaak een andere overeenkomst die de kans op ernstige klachten vergroot.¹⁰
 - NUcheckt controleert beweringen op hun betrouwbaarheid. Dit keer kijken we naar de bewering van actiegroep Viruswaanzin dat COVID-19 vrijwel even gevaarlijk is als de seizoensgriep. Dit is onjuist.^{11,12}
 - Factcheck AFP: misleidend advies over het gebruik van mondkapjes is via video op Facebook verspreid. In de video wordt gesteld dat het dragen van een mondkapje het lichaam kan schaden. De beweringen in deze video zijn ontkracht door AFP. Naast Amerika en Canada, is de video ook in NL gedeeld.¹³

⁸ <https://www.nu.nl/nucheckt/6058920/nucheckt-ggd-test-betrouwbaar-onjuiste-uitslagen-zeer-uitzonderlijk.html>

⁹ <https://www.nu.nl/nucheckt/6059641/nucheckt-apple-en-google-hebben-niet-stiekem-corona-apps-geïnstalleerd.html>

¹⁰ <https://www.nu.nl/nucheckt/6059681/nucheckt-mogelijk-verband-tussen-bloedgroep-en-ernstig-verloop-covid-19.html>

¹¹ <https://www.nu.nl/nucheckt/6060087/nucheckt-covid-19-is-wel-degelijk-gevaarlijker-dan-seizoensgriep.html>

¹² Ter achtergrond: het protest aangekondigd door Viruswaanzin op 21 juni heeft na een verbod door de veiligheidsregio toch doorgang gevonden. De politie maakte uiteindelijk een einde aan de demonstratie en pakte zo'n vierhonderd mensen op. Zie ook: <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/hoe-kon-de-demonstratie-op-het-malieveld-zo-uit-de-hand-lopen~b4ce02d8/>

Verder heeft William Engel, initiatiefnemer van Viruswaanzin, op 23 juni een samengevoegde petitie ingeleverd aan de Kamercommissie JenV getiteld: NEE! Tegen de Spoedwet!, Een 1,5 meter wet NEE !! en Stop Lockdown Maatregelen Nu!. De samengevoegde petitie is ondertekend door 488.030 burgers. Zie ook: <https://viruswaanzin.nl/belangrijk/grootste-nederlandse-petitie-ooit-ingeleverd-vanaf-een-bankje-aan-de-hofvijver/>

Daarnaast diende op 25 juni een kort geding tussen de Viruswaanzin en de Staat. Daarbij wraakte Viruswaanzin een van de rechters. Volgende week buigt de wrakingskamer zich hierover. Zie ook: <https://viruswaanzin.nl/geen-onderdeel-van-een-categorie/viruswaanzin-wraakt-rechter/>

¹³ <https://factcheck.afp.com/video-nurse-giving-misleading-advice-about-masks-spreads-social-media>